

Zielskracht.

„Dankje baas, ik ben hier om te leren!” placht oudtijds een jongmaatje op werf en in winkel tegen zijn patroon te zeggen, wanneer deze hem een opmerking gemaakt had over zijn werk. In die dagen, toen men nog tijd had om te werken en te leven, moest een vak grondig geleerd worden. Daar waren hazen in bombazijn en meesterknechts in pilow, die onderwijzers zonder akte en paedagogen waren die er wezen konden. Over een schaaftank gebogen, gewapend met duimstok en timmermans-potlood hielden zij een college voor jongens in een spiksplinternieuw boezeroen en met stukkenzakke en theeblikje tot den arbeid toegerust. Het college, dat zij gaven, was helder en werd vol overtuiging gegeven, want deze mannen hadden zelf van hun prille jeugd vakonderwijs gehad. Des zomers zoo lang er een streep licht aan de lucht blonk, op de werf of in de timmerschuur, des winters in de huiskamer, als op het tekenbord de Oost-Indische inkt plattegronden en details ontwierp. Toen kwam een dag, waarop zij examen aflegden en slaagden. Neen, stel u geen commissie voor van examinatoren à raison van zooveel gulden per dag, geen schriftelijke opgaven noch een fraai ontworpen diploma. Daar kwam een dag dat een vader of patroon tot den examinandus zeide: Bouw jij nu dat huis maar of zet jij dat schip op stapel! Als dat huis onder de kap stond of het schip van de helling gleed, knikten de oude paaien goedkeurend met hun gebruide, rustige gezichten en verklaarden: dat ken wel zoo! Dan was je er door! Een cummetje gaven zij echter zoo goed als nooit, ze hielden niet van „uiddouwing”, bovendien zouden de klanten later ook geen cummetjes geven. Zoo werkten deze mensen en zoo leefden ze. Straks onder koppiesluid, want gelijk zij tijd namen om te werken, zoo namen zij ook tijd om te leven, zouden zij spreken over de dingen die bovenal hun hart innamen, over Kerk en School. Zij deden dat met dezelfde rust en zekerheid als waarmee zij hun zaken behandelden, zij schudden het hoofd bij een kwast in de preek zoo goed als bij een kwast in de plank, zij werkten niet met stroom, maar zij breeuwden en pekten de gaten dicht tot dat er geen druppel meer doorkwam. Cummetjes gaven zij zelden, maar als zij verklaarden: Nou, dat ken wel zoo! dan kon een dominee of meester tevreden zijn en een candidaat zijn handen dichtknijpen. Deze mannen van Dietschen stam zouden voor pamfletjes totaal ontoegankelijk geweest zijn, ze zouden er zelfs hun pijp niet mee aangestoken hebben! Zoo was het beeld der vaders, dat kloek en vroom geslacht! Wanneer het einde kwam van hun zorgenvol en toch zoo waarachtig gelukkig leven, dan gingen zij niet met een cummetje ten hemel in. Zij zagen hun leven ernstig onder de oogen, zij moesten erkennen: een plank met veel kwasten. Doch dan vouwden zij de vereelde, gebruide handen over het dierbare Woord: Heere, Gij hebt het gezegd! Zoo ontslepen zij in vrede, terwijl de grafrede der broeders zou kunnen zijn samengevat in de woorden: ik geloof dat hij thuis is! Zij hebben in houten huizen met balken zolderingen gewoond, in pilow en Engelsch leer rondgewandeld, zij hebben noest gearbeid en vele kinderen voortgebracht en... geloofd dat God waarachtig is. Het Woord! Gods Woord! dat was de uitdrukking die telkens in hun gesprekken terugkwam, het argument dat het begin en het einde van hun redeneeringen uitmaakte, het schild waarop de pijlen van Diabolus afstuitten, het geheim van hun zielskracht.

Zielskracht! Het is misschien een woord, dat wij niet zonder beschaming kunnen lezen. De onze is in de laatste weken zwaar op de proef gesteld. Mogelijk beziet u met een ontslede gezicht uw puntenlijst, daar komen weinig voldoende's op voor, er staan eenige schandelijke éénen op. Wel, wij zijn hier ook om te leren! David heeft ons een kostelijk college over zielskracht gegeven in Psalm 62. Naar de vertaling van Noordt zij zouden wij dit lied Davids kunnen noemen: de JA-PSALM.

JA, naar God is mijn ziel stil,
JA, Hij is mijn rots en redding.
JA, wees stil naar God, mijn ziel.
JA, Hij is mijn rots en redding, mijn rotsburcht.
JA, ijdelheid zijn de menschenkinderen...

Zoo getuigde een ziel, die zich onvoorwaardelijk vereenigd had met het Woord des Heeren. JA, getuigden onze vaders, als zij bij het Woord leefden en op het Woord ontslepen.

JA Heere, zegge onze ziel.
Doch gij, mijn ziel, het ga zoo 'twil, stel u gerust!

N. B.

We vertrouwen, dat onze kerkelijke pers, die met nederlandsche initiatiefnemers niets te maken heeft, zoo lang we onder ons huidige staatsbestel leven, geen contact met deze heeren zoeken zal, en geen enkelen stap in hun richting zal doen. Zelfannexatie verschilt niet veel van zelfmoord. Men annexiert zich nooit voor zichzelf alleen; we hebben ook onze komende generatie, ook onze lezers te bewaren, zoo lang het kan.

Het tweede wat me trof, was een artikel, dat de pers, ook de kerkelijke, ter plaatsing werd aangeboden! Als de redacties daaraan voldeden, zouden binnenkort alle kerkbodes ongeveer gelijkluidend zijn, behoudens enkele locale of regionale details. Afgedacht daarvan, — o die inhoud! Volksuniversitaire filosofie van den kouden grond, en een „moraal” van comme ça. Het fraaiste was dit: in den aanhef van het vriendelijk en beleefd aangeboden persartikel stond een volzinnetje over „thomistische” wijsbegeerte. „Thomas” is de theoloog-filosoof, dien de roomsche kerk zoozeer hoogschat, en veelszins volgt. Wat de schrijver van het aangeboden artikel betoogde, werd dan „gegrond” — in dat ééne zinnetje — op de thomistische wijsbegeerte!

Nu laat ik daar, dat de korte karakterisering der „thomistische wijsbegeerte”, gelijk dit daar z'n propagandadienst doen moest, voor kenners van Thomas een vermakelijke ondeskundige frase was, niet. Wat ernstiger was is dit: aan den rand stond aangeekend, dat dat zinnetje voor „katholieke” (!) bladen was. Protestantische konden het dus beter overslaan.....

Voorloopig toonen deze heeren geen begrip, noch van roomsche, noch van calvinistische wetenschap. Dat zij het volk onmondig houden, is duidelijk, want als een beschouwing op thomistischen grondslag rust, dan blijft dit felt bestaan, onverschillig of men het ronduit zegt, dan wel verzwijgt. In werkelijkheid rustte het artikelje dan ook niet op eenigen thomistischen grondslag, noch op protestantschen (calvinistischen), doch op nationaal-socialistischen. Thomas werd er alleen maar bij gehaald, om als lokspij voor roomschen te dienen. Voor Protestanten heeft de vogelaar een andere fluit. Maar dat men niet alleen het volk onmondig zou houden, doch ook dit zoo openlijk zoo zeggen aan zijn de pen voerende leiders, dat is meer, dan ik had verwacht. Zoolang Nederland nog ruggegraat heeft, zal dit gesjacher niet baten. Noch onze gereformeerde persmensen, noch de overgrote meerderheid der hervormde, zal er in loopen, tenzij ik me te zeer vergis.

Overigens is de betrekkelijke openhartigheid der heeren ontdekkend. We kregen een kijkje in den gelijk-schakelingskeuken. Wordt zoo de spijze in nationaal-socialistische bladen bereid? Wij wisten het allang; we kunnen het nu óók nog met de stukken bewijzen.

De deutsche autoriteiten, met wie deze heeren verklaren in relatie te willen treden, mogen weten, dat wij Nederlanders, in overgrote meerderheid, deze praestaties van zulke volksgenooten met een glimlach bekijken.

Intusschen, ik zeg dit waarlijk niet, om onze menschen te laten „brullen van het lachen”. Bewaren wij den vollen ernst. Want er behoeft maar weinig te veranderen, of de heeren, die zich thans zoo leelijk in de kaart lieten kijken, krijgen meer beteekenis, dan zij op grond van intellectuele en nederlandsch-historische praestaties, blijken te verdienen.

En daarom schrijf ik er over. Ons volk moet wakker blijven; en onze lezers, die ik bijzonder dank voor hun brieven van de laatste weken, zullen verstaan, dat wij in ons volksleven nu reeds gedurende eenige weken feitelijk in dolantie zijn. Bij een dolantie behóóren „doleerende” getuigenissen.

Teekenen der tijden: ik schrijf dit stukje op het perron te Leeuwarden. De luidspreker, nooit eerder daar aangetroffen, zendt allemaal duitsch proza over het publiek uit. Hier werkte eens dr H. H. Kuyper en dr W. A. van Ee. Er is veel gebeurd sindsdien. Elke dag één rukje, zoo zal uw gelijk-schakelings-verderf u overkomen als een gewapend man!

Zijt nuchteren en wakende!

K. S.

„WETTELIJKE OVERHEID”.

In ons vorig nummer brachten we de door sommigen geuite mening ter sprake, als zou de „wettelijke overheid” in het bezette deel van het nederlandsche rijksgedebied de vijandige zijn, d.w.z. volgens den feitelijken toestand, die ontstaat is na den deutschen overval-zonder-oorlogsverklaring en na de dienaangaande afgelegde verklaring van minister Van Kleffens: de deutsche. Wij noemen haar „de vijandige”, niet om eenigen boezen lust aan te wakkeren, maar omdat de feiten alsmede de verdragen duidelijk spreken. De feiten: wij zijn met Duitschland in oorlog gekomen, en de vrede is nog niet geteekend, al heeft hier het leger gecapituleerd. De verdragen: art. 45 b.v. van het bekende verdrag zegt: „het is verboden de bevolking van een bezet gebied te noodzaken trouw te zweren aan de vijandelijke mogendheid”. Op dezen tekst, welks terminologie ons bindt, is wel meer gewezen.

Sinds we ons vorig artikel schreven, kwam ons onder de oogen een artikel van dr J. W. Noteboom in „Anti-revolutionaire Staatskunde”, 16e jrg., Mei-Juni 1940, handelende over „Rechts-toestand van het bezet gebied volgens internationale recht”.

Dr Noteboom stelt, aan de hand van het door ons reeds gereleveerde reglement o.m. het volgende vast: a. Staat in dit reglement, dat het bezet gebied zich feitelijk onder het gezag van het vijandelijke leger

bevindt, dan wordt met „gezag” „hier niet bedoeld rechtsbevoegdheid, doch feitelijke macht”.

b. „Vast staat, dat het internationale recht de regeling van de rechten en verplichtingen niet vastknoopt aan eenige juridische bevoegdheid van den occupator” (den bezetter, K. S.), „doch aan het feit der bezetting zonder meer.”

c. „De soevereiniteit — d.w.z. het hoogste gezag in juridischen zin — blijft berusten bij den oorspronkelijken Staat; de uitoefening van de hoogste macht is echter — zij het ook onder belangrijke beperkingen — tijdelijk in handen van den bezetter.”

d. „De grondgedachte” der getroffen regeling „is, dat de occupator” (bezetter, K. S.) „bij het uitoefenen van het staatsgezag niet optreedt als gemachtigde van het wettig gezag, doch krachtens rechtsbevoegdheid volgens eigen nationaal recht.”

e. „De rechtspraak kan blijven geschieden in naam van den wettigen soeverein, aangezien de soevereiniteit over het bezette gebied niet verloren gaat.”

f. „Naast de normale wetgeving, administratie en rechtspleging der wettige Overheid kan dus, voor zoover noodzakelijk, treden een buitengewone van den occupator (bezetter), welke als uitzondering binnen enge grenzen besloten is.”

Tot zoover dr Noteboom.

Hier en daar brachten wij spatieëring aan.

Wat dr Noteboom in de aangehaalde uitspraken opmerkt, lijkt ons te bevestigen wat wij verleden week reeds hebben opgemerkt, dat n.l. o.i. de wettelijke overheid ook in het bezette gebied van den staat der Nederlanden de nederlandsche is. De deutsche macht is ten aanzien van ons zoo gebonden door verdragen, welke zelve slechts door medewerking onzer wettelijke overheid konden afgesloten worden, dat en tijdens de onderteekening van dit verdrag en bij de ten uitvoerlegging van het overeengekomene, alleen daarin de goede trouw bewezen worden kan, dat men, in overeenstemming met den tekst der bepalingen, de wettelijke overheid onderscheidt van de bestuursmacht van den bezetter. Als wij het hoofd buigen voor de opgelegde maatregelen van de dragers van het militaire gezag van „de vijandelijke mogendheid”, die een stuk van ons gebied bezette, dan buigen wij het hoofd voor het gezag van haar, die haar handteekening plaatste onder het door dr Noteboom en ons aangehaalde verdrag: Koningin Wilhelmina. En als wij ons blijven bukken, ook al heeft de andere mede-onderteekende macht (de deutsche) een gelijkwaardig en voorafgaand verdrag niet gehouden, (de bepaling n.l. van: geen oorlog zonder voorafgaand ultimatum, of zoo), dan bukken wij eigenlijk, met onze wettelijke overheid, voor God, die ook in de feiten van de overweldiging tot ons komt, en daarna weer voor onze eigen overheid, die de wapens strekte, en ons, burgerbevolking, steeds verbodt, ze te hanteeren.

K. S.

„CENTRALISATIE”.

De bladen bevatten volgend relaas:

CENTRALISATIE IN HET CULTUREELE LEVEN.

Omzendbrief van het A.N.V.

„Onder de bijzondere omstandigheden, waarin ons land thans verkeert, dringt zich zeer sterk de overtuiging op den voorgrond, dat de kracht en de energie, waarmee het cultureele leven wordt voortgestuwd, niet mogen verflauwen. Integendeel, meer dan ooit moet het streven om het pelli onzer cultuur hoog te houden en het hier aanwezige cultuurbezit in stand te houden, worden gesteund en aangemoedigd.”

Aldus schrijft het dagelijksch bestuur van het Alg. Ned. Verbond in een omzendbrief aan alle verenigingen en particuliere instellingen op cultureel gebied. Het bestuur vervolgt:

„Ten einde dit streven in nieuwe banen te leiden, voelen wij het als een eerste noodzakelijkheid, eenheid te brengen in de talloze uitingen, die op dit gebied in Nederland bestaan en organisatorisch verband te leggen tusschen de vele groote en kleine verenigingen en instellingen, die met een bepaald, meer of minder beperkt doel voor oogen, in den opbouw van het geestelijk bewustzijn van ons volk bijdragen.

Met andere woorden: wij moeten aan deze verbodskeling een einde maken en alle los van elkaar werkende krachten samenbrengen in een gezonde centrale organisatie, van waaruit het geheele cultuurstreven kan worden geleid en bevorderd. De verschillende verenigingen moeten hun zelfstandigheid behouden, maar sluiten zich aan bij een te stichten „Landelijke Centrale voor Nederlandsche Cultuur”.

Wij noodigen U uit een afgevaardigde te zenden naar de oprichtingsvergadering, die zal gehouden worden op Donderdag 27 Juni a.s., om 2 uur n.m., in het Jaarbeursgebouw te Utrecht.”

We hopen, dat van de zijde der waarlijk nederlandsche en vooral der belijdende christelijke kringen van onze burgers een krachtig verzet openbaar worden zal, óók tegen dit streven. En vooral, dat men niet zal bukken voor de alliecht bij meer dan één nog al „werkzame” herinnering aan het feit, dat de militaire macht van den deutschen staat vlak in de buurt is.

Vergis ik me niet, dan zijn er heel wat broeders (Zie vervolg op blz. 302.)

en, niet ex-
n van Baal
n het oude
in gewoond
ijk bezwaar
r. Maar die
x „Jahwe”
oude bloed,
tig symbool
De mythe

est, gewijd
tepunt van
Onder luid
de nieuwe
pen, — wie
uwe religie,

dbad. Velen
melech zelf

en ons ge-
at men zeg-
van B een
zich thans
le dweperij,
zelfde „reli-
e oude ger-
xe mensch?
sche specu-
de mythe is
r de stú-
onaire me-
nst van het
dene religie
recht? Wat
echt!
stament als
p deze twee

aal zijn bei-
rd. Het was
ad tusschen
Heere God
e slagvelden
eocratische
lken weer
elkaar bet-
naar de
n tegenover
elden door
ellingen, die
bommen en
diepe gaten
enstellingen
e principes
Abimelech,
e Richteren-
koningschap
om uitdrij-
I en II ten-
Jezus Chris-
chappij. Het
ire woeling,
ing maakte,
as ook een
n den theo-
t. Maar toen
door Beel-
werd Israël
tooneel, dat
Slechts de
r verlossing

zijn. Amen.
K. S.

VEN

richting van
den „Raad
est.
de werkwijze
een zending,
siden bladen.

at Nederlan-
circulaire er
en, en vooral
s aan boord
te mate.

en in de en-
orgaan zond.
atie bestemd
te lezen over
had te doen.
erkvolk niet
heeft? Hoe
et?